

A tevékenység rövid címe	Nem mondhatunk el mindent mindenkinek
Szerző	Evangelia Kontopidi, Görögország
Téma	Legértékesebb kincsünk: a magánélet
Kompetenciák	Szociális és állampolgári kompetenciák / az anyanyelven folytatott kommunikáció / digitális kompetencia
Korosztály	☒ Könnyű ☒ Közepes ☐ Nehéz
Nehézségi szint	13 – 16 év
Időtartam	2-3, egyenként 45 perces tanóra (attól függően, hogy a diákok milyen formában számolnak be eredményeikről)
A tanóra céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Felhívni a diákok figyelmét a személyes és egyéb adatok védelmének fontosságára • Segíteni a diákoknak módszereket találni személyes adataik védelmére és egy pozitív digitális lábnyom fenntartására • Arra ösztönözni a diákokat, hogy közös munkát végezzenek az együttműködési feladatok tevékenységeik keretében. • Arra ösztönözni a diákokat, hogy kreatív módon vizsgálják meg a forrásokat, elemezzék a különböző anyagokat és mutassák be eredményeiket
Bevezető	A tanóra során a diákok <i>utánajárnak</i> , mit jelentenek a magánélet, a személyes adatok és a bizalmas információk fogalmait; megtekintenek egy videót, ami arra ösztönzi őket, hogy elgondolkodjanak azon, milyen következményekkel járhat, illetve milyen hatásokat gyakorolhat rájuk, ha különböző tartalmakat publikálnak az interneten; megvizsgálják és elemezzék különböző, a magánélethez és a digitális lábnyomhoz kapcsolódó anyagokat, amelyeket az óratervező által javasolt weboldalakon találhatnak meg; végül a személyes adatok és az online jóhírnév védelmét segítő <i>javaslatokat fogalmaznak meg</i> .
Eszközök	(a) Internetkapcsolattal ellátott digitális készülékek (pl. számítógépek, laptopok, tabletek stb.) (b) Internet böngésző (c) Internetes kereső (d) Opcionális: webkettes eszközök (Wordle, Scratch http://scratch.mit.edu/ , Tricider http://www.tricider.com/ , Voki http://www.voki.com/ , Google Forms http://www.google.com/forms/about/ or SurveyMonkey https://www.surveymonkey.com/), prezentációs szoftverek (Prezi http://prezi.com/ , Microsoft PowerPoint és Google Slides http://www.google.com/slides/about/) (Használatához regisztráció szükséges: Google Forms, Google Slides & Prezi)
Munkafolyamat	
1. lépés – (10 perc)	<p>Járv utána – beszélj meg!</p> <p>A diákok gondolkodjanak el a központi fogalmakon: magánélet, személyes adatok, bizalmas információk. Írják fel ezeket a táblára.</p> <p>Kérje meg a diákokat, hogy próbálják megfogalmazni e fogalmak definícióit vagy adjanak meg példákat rájuk. A tanár a tanórát megelőzően járjon utána, hogy találhatók-e információ ezekről a központi fogalmakról a nemzeti Data Protection Authority (DPA – adatvédelmi hatóság) weboldalán (pl. a görögországi http://goo.gl/hRQx vagy az egyesült királysági http://goo.gl/27DqAu adatvédelmi hatóságén). Amennyiben igen, javasolja a diákoknak, hogy ezeken a weboldalakon keressenek információkat a feladat elvégzéséhez.</p>

Egy szabad ötletelés keretében írjanak egy listát a fenti központi fogalmakhoz kapcsolódó szavakból. Például: a személyes adatok olyan információk, amelyek segítségével az egyének azonosíthatók – név, lakcím, e-mail cím, telefonszám (vezetékes vagy mobil), bankkártyaszám, születési dátum, az egyénről készített kép vagy hangfelvétel stb. A bizalmas információk közé tartoznak például a politikai nézetek, a vallási hovatartozás, a testi vagy szellemi egészségügyi állapot stb. A magánélethez való jog a jog arra, hogy titokban tartsuk személyes ügyeinket, kapcsolatainkat stb.

2. lépés – (10 perc)

Nézd – hallgasd – beszélj meg!

Kérje meg a diákokat, hogy gondolkozzanak el azon, hogy mi történne, ha valaki túlságosan sok személyes adatot osztana meg a világgal az interneten. A diákoknak a téma iránti érdeklődésének felkeltéséhez, és a gondolkodás ösztönzéséhez lejátszhat egy videót, például a következő linken található: <http://goo.gl/rAUAw0> (A videó lejátszása előtt ellenőrizték, hogy az Önök országából elérhető-e ez a videó a YouTube-on).

Emellett ismertetheti a diákokkal az alábbi két tény:

- Az emberek digitális lábnyoma (fényképek, az interneten publikált tartalmak stb.) jelentős szerepet játszanak a vállalatok munkaerő toborzási eljárásaiban.
- Az internetes zaklatás gyakrabban fordul elő olyan weboldalakon, amelyeket nagy számban látogatnak a tinédzserek. A személyes adatok védelme elősegíti az internetes zaklatás megelőzését. Erről bővebb információkat olvashatnak a következő weboldalon:

<http://www.e-abc.eu/en/about-bullying/> (a weboldalon nem szükséges regisztrálni).

Gyűjtsenek össze olyan érveket, amelyek amellett szólnak, hogy a diákok tudatosan korlátozzák a személyes adataikhoz való hozzáférést, és írják össze ezeket egy listában.

3. lépés – (25 perc)

Együttműködés – kutatás

Eddigre a diákok már minden bizonnyal megértették, hogy a magánélet védelme rendkívül fontos, így a tanóra már személyes jelentőséget is nyert számukra. Megtanulták, hogy:

- Felelősségteljesen kell használniuk a közösségi médiát, és
- meg kell védeniük internetes jó hírnevüket.

Ezek után eljött az ideje, hogy a diákok azzal foglalkozzanak, hogy kiderítsék, milyen konkrét módszerek segítségével érhetik el ezt a két célt.

Az EU NET ADB projekt <http://goo.gl/TyAJh2> (a weboldalon nem szükséges regisztrálni) kutatási adatai szerint a felmérésükben részt vevő 14-17 éves diákok (7 európai országból) 92%-a legalább egy közösségi oldalnak a regisztrált felhasználója.

Ossza a diákokat 2-3 fős kiscsoportokba. Kérje meg őket, hogy a csoporttal közösen dolgozva az interneten keressenek adatvédelmi nyilatkozatokat, és elemezzék ezeket, továbbá vizsgálják meg a biztonsági beállításokat néhány közösségi oldalon, például a Facebookon, a Google+-on, a YouTube-on vagy az Instagramon.

A következő kérdésekre keressenek válaszokat (a javasoltak kérdéseket a tanárok kiegészíthetik további kérdésekkel):

- Az oldal üzemeltetője milyen intézkedésekkel és tanácsokkal segít a felhasználóknak megvédeni személyes adataikat?
- Hogyan frissíthetem az adott weboldalon a profilomat és hogyan módosíthatom a biztonsági vagy adatvédelmi beállításokat?
- Hogyan távolíthatok el az adott weboldalról olyan tartalmakat, amelyeket a bejegyzésem nélkül töltöttek fel mások?
- Hogyan tudom kiválasztani, hogy ki láthatja a fényképeket és az egyéb dolgokat, amelyeket közzéteszek a Facebookon?
- Hogyan tudok törölni valamit, amit közzétettem a Facebookon?
- Mi a Facebook Privacy Checkup, és hol található?

(A „privacy checkup” jelentése: adatvédelmi ellenőrzés)

Bízta meg a csoportokat az alábbi forrás-párok egyikének a vizsgálatával. Ezt a feladatot úgy is elvégezhetik, hogy a csoportok maguk választják ki azokat a forrásokat, amelyek témája a leginkább felkelti az érdeklődésüket, és a legközelebb áll a közösségi hálózatokon folytatott tevékenységeikhez.

- Facebook adatvédelmi alapismertetek <https://www.facebook.com/about/basics/>
- Facebook Súlyközpont – Adatvédelem <https://www.facebook.com/help>
- Útmutató a Google+ szolgáltatáshoz tizenéveseknek – Általános tippek <http://goo.gl/6MI93L>
- Google+ Biztonsági központ – Adatvédelmi források <http://goo.gl/7WzbQG>
- Google+ Biztonsági központ – Digitális jó hírnév kezelése tizenéveseknek <https://support.google.com/plus/topic/2404767>
- YouTube Irányelvközpont – A személyes adatok védelme <http://goo.gl/6ajG4U>
- YouTube Biztonsági központ – Tinédzserek biztonsága <http://goo.gl/H2oxRG>
- Instagram központi Súly <https://help.instagram.com/> (magyar nyelven nem elérhető)
- Instagram adatvédelmi és biztonsági tippek <http://goo.gl/iBHDzZ> (magyar nyelven nem elérhető)
- Internetes jó hírnév ellenőrző lista <http://goo.gl/hvnfZM> (magyar nyelven nem elérhető)

Miután áttanulmányozták a javasolt források tartalmát, mindegyik csoport összegezze a tanultakat azzal, hogy összeírja a személyes adatok védelmét vagy az internetes jó hírnév fenntartását elősegítő 5 legjobb tanácsot.

4. lépés – (45 perc)

Gyakorlás – alkotás – bemutatás

Mindegyik csoport olvassa fel az előző lépésben megírt összefoglalóját. Az egész osztály részvételével válasszanak ki öt dolgot, amiben megegyeznek, hogy ezeken mindenki változtatni fog, és fogalmazzanak meg egy nyilatkozatot erről. Ezt később kитеhetik a tanterem falára, esetleg publikálhatják az iskola hírlevelében vagy weboldalán.

Amennyiben tudnak még időt szánni erre a tevékenységre, más módszereket is kipróbálhatnak a csoportok eredményeinek ismertetésére. Az alább javasolt módszerek lehetőséget nyújtanak a diákoknak arra, hogy kreatívan mutassák be eredményeiket és eközben digitális készségeiket is fejlesszék.

(a) Felhasználhatják a közösségi szavazások lebonyolítását lehetővé tevő Tricider alkalmazást. A tanár a tevékenység megkezdése előtt hozza létre a következő témát a Tricider weboldalon: „Adatvédelem, magánélet, internetes jó hírnév: te mit gondolsz mindezekről?” (ez mindössze néhány percet vesz igénybe), majd ossza meg a diákokkal a témára mutató hivatkozást. Kérje meg a diákokat, hogy a témára válaszolva osszák meg az azzal kapcsolatos legfőbb gondolataikat. Ez után a diákok szavazzanak arra a két gondolatra, ami a leginkább tetszik nekik (a saját hozzászólására senki nem szavazhat). A legtöbb szavazatot elnyert gondolat szerzője a győztes. (Megtékinthetnek egy példát egy már lezárt Tricider szavazásra <http://goo.gl/XmzeEF>)

(b) Minden csoport készítsen egy-egy Vokit (beszélő avatart), és ezt használva vegyék fel, ahogyan felsorolják tippjeiket. Az egész osztály nézze- és hallgassa meg a vokit. Ha szeretnék, a vokit az iskola weboldalára is beilleszthetik, így később is hozzájuk férhetnek majd.

- (c) A csoportok készítsenek egy-egy plakátot egy olyan alkalmazás segítségével, amit már ismernek. <http://goo.gl/pg7DQM> megtekinthetnek egy példát egy egyszerű plakátra, ami a Microsoft PowerPoint felhasználásával készült. (A példaként bemutatott plakát esetében a PowerPoint programban a Tervezés / Oldalbeállítás menüpontban a diának A4-es méretet adtunk, és álló helyzetbe állítottuk. Az elkészült plakátot PDF formátumban mentettük el.)
- (d) A csoportok hozzanak létre „szófelhőket” a feladataikhoz kapcsolódó, illetve a munkájuk során létrehozott szövegekből. Ezt különböző webkettes eszközök segítségével tehetik meg, többek között a Wordle vagy a Tagxedo alkalmazással. <http://goo.gl/wXJ3nq> megtekinthetnek egy példát egy egyszerű „szófelhőre”, amely a Wordle alkalmazás felhasználásával készült az <http://goo.gl/ofc3Jw> elérhető szöveg alapján.
- (e) A csoportok fogalmazzanak meg a munkájuk eredményeire épülő kérdéseket, és állítsanak össze egy „magánélet kvízt” osztálytársaik számára. A kérdések ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. A csoportok cseréljék ki a kérdéssorokat egymás között, és azután töltsék ki azokat. A kérdéssort összeírhatják hagyományos eszközökkel is, de a feladat végrehajtásához felhasználhatnak egy online kvízek készítésére alkalmas eszközt is, például a Google Forms-ot, vagy a SurveyMonkey-t. Ezen eszközök mellett még a Scratch is lehetőséget nyújt kérdés/válasz rendszerek létrehozására. <http://goo.gl/EGXdyU> megtekinthetnek egy példát egy Scratch kvízre. Amennyiben a Scratch felhasználásával végzik el a feladatot, ez lehetőséget nyújt a diákoknak arra, hogy az osztálytársaik által készített Scratch kvízekkel való „játék” közben tanuljanak a személyes adatok védelméről. A feladatnak a Scratch segítségével való elvégzése azonban hosszabb időt vehet igénybe, és ezt a módszert csak akkor tudják alkalmazni, ha a diákok már rendelkeznek bizonyos fokú tapasztalatokkal a Scratch használata terén.

[A Scratch egy könnyen megtanulható és alkalmazható programozási nyelv. Az inGenious projekt (<http://www.ingenious-science.eu/web/guest/home>), eredményei szerint a Scratch programozási nyelvnek a tanítási folyamatba való beillesztése elősegíti a diákok kreativitásának és számítástechnikai gondolkodásának fejlesztését, és ösztönzi a gyerekeknek az iskolai munkában való aktív részvételét.]

Opcionális kiegészítő tevékenységek

Eszközök – tippek

Készítsen másolatokat a diákok számára az Internetes jó hírnév ellenőrző listáról <http://goo.gl/hvnfZM>, amit akár az iskolában, akár otthon is felhasználhatnak. Kérje meg őket, hogy vegyék át, és lehetőség szerint hajtsák végre a listában ismertetett öt lépést. Ez hozzásegítheti a diákokat a digitális lábnyomuk kézben tartásához.

Az adatvédelem napján <http://goo.gl/3322q4> (Data Protection Day), azaz január 28-án beszélgessenek az osztállyal az adatvédelemhez kapcsolódó kérdésekről, illetve szervezzenek az iskola, és esetleg a helyi közösség számára néhány figyelemfelkeltő és tájékoztató tevékenységet.

Linkek

- Eltúlzott megosztás: Gondolkodj, mielőtt publikálsz – videó <http://goo.gl/FT4OYK> (angol nyelvű)
- Digitális lábnyom – videó <http://goo.gl/QkBR4j> (angol nyelvű)
- Az Irish Data Protection Authority <http://goo.gl/uv1vUF> (Ír Adatvédelmi Hatóság) segédanyaga a személyes adatok védelméről (angol nyelvű)
- Gondolkodj, mielőtt megosztasz! – útmutató <http://goo.gl/PcH0yd> (plakát formátum, angol nyelvű)
- A Greek Data Protection Authority (Görög Adatvédelmi Hatóság) weboldalának „Young Citizens” (fiatal polgárok) című micrositeja (csak görög tanárok számára) <http://goo.gl/hRQx>
- Bevált gyakorlatok a személyes adatoknak a Facebookon való kezelése terén <http://goo.gl/MDmnJr> – a saferinternet.gr weboldalon elérhető videó (csak görög tanárok számára)